

Զ Խ Ն Ե Ձ Ե Դ

Ս. Արտոնյա Ձեռագրասան ք. 231 գրչագիրը ընթերցանելիս Գանձգիրք-Տաղարան մըն է, շաւրորդորով, Սանցի Լեւոն Դպրի կողմէ օրինակուած. Եւրոսոյի մի Տեր Սարգիս Եւ իսկականսին (1281-1313) համար. Այս ձեռագրին մէջ կան մի քանի տաղեր Ս. Ներսիս Շնորհալիին, որոնք նոյն հնչիւնակի յափափեղական գրուածներուն ՎԼՆՆՆԻԻ 1էՏԾԻ հոստատկութեան մէջ բերի են. Մեր Ս. Հայրապետին այդ գեղեցիկ տաղերուն հաստատկութիւնը ՕՍԻՈՆԻ մէջ, կը խորհիմք թէ ուրախութիւն պիտի պատճառէ Ամսագրի ընթերցողներուն. Տպագրուիլն էւ մեր ձեռագրին միջեւ գտնուող կարեւոր տարբերութիւնները կը նշանակենք շուսանցի վրայ:

ՏԱՂ ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՈՒԹԵՐՈՐԻ ԱՌՈՒՐՆ

Նոր եղեմ բանաւոր տնկոյն, նոր Ադամն ի քէն ճրնոյն նորոգաւոյն:
Երկակի դիմառից առիթ, անբակ միութիւն⁽¹⁾ էին ընդ եղումն:
Բենական արիւի առլըցեալ, զմինքն մարմնապէս ժընար վերբառին:
Սիրամարգ ոսկէտիպ նըկար⁽²⁾, տառարկ ողբախոհ մաքուր աղաւնի:
Էրեւեալ ծաղիկ գարնայնւո, վարդ մանիշակ բըրբում շուշան վայելուչ:
Սարդէոն յակինդ դահնակ, յասպիս կարկէհան զմրուխտ շափուղայ:
Ի տիպ ի նոյն⁽³⁾ վակասին յեռեալ, կայծ եւ տպագրին նորն Ահարովնի:
Երկնագոյն⁽⁴⁾ աւդամանուած շար, բնեզ եւ ծիրանի նիւթ նոր խորանիդ:
Բակերտեալ Քամասեռիցս ելք, ընդ քեզ վերաբերիլ առ ի քէն ծագումն:
Գոյելով զեռահիւսակ նըւագս, երիցն ի միումն յաւէծ միշտ ըզվառուս:

ՏԱՂ ՄԵԾԻ ՈՒՐԲԱԾԻՆ

Անեղ որդին Հաւր միածին բազկատարած,
Այսօր եկաց ի յատենի Պիղատոսի⁽⁵⁾:
Բարծեալ մարմնով ի խաչն անճառ խոնարհութեամբ
Բերեալ բազկաւ ընդ հեռացեալ ազգըս⁽⁶⁾ մարդկան:
Գառն անարատ ածեալ ի սպանդ պատարագի,
Գայ հաշտութեամբ Հաւր ի բառնալ զմեղս աշխարհի:
Դատապետը⁽⁷⁾ եղեն դպիրք առ Պիղատոս,
Դատաստանաւ բառնալ ի խաչ բողոքէին:
Եկն եհաս վախճան նման⁽⁸⁾ նախաստեղծին,
Եւ ցուրտ եւ պարզ աւր մի յայտնեալ տեառն Աստուծոյ:
Զէլի էլի տէր⁽⁹⁾ զըթութեանց տայր ի խաչին,
Ըզհաշտութիւն Հաւր խաչհանացն աղաթելով:
Էն է ինքեան ընդ մեզ Աստուած⁽¹⁰⁾ յաւիտենից,
Երեւեցաւ մեզ ի վախճան ժամանակիս:
Ընդ մեզ Աստուած յայտնեալ բարծեալ մարմնով ի խաչ,
Ընդդէմ լուստ արեգականըն կընքելո⁽¹¹⁾:
Թողեալ լբաւ լոյսն ի ծոցո արեգականն,
Թաքոյց յինքեան ըզմառագայթս ի միջաւրեա⁽¹²⁾:
Ժամուն ոչ տիւ⁽¹³⁾ եւ ոչ գիշեր ստ մարգարէին,
Ժամանեալ տէր գայ⁽¹⁴⁾ զարութեանց ի պատերազմ:
Իշխանութեամբ առ Հայր գիողին աւանդելով,
Ինքն ի հանդէս մարտի ընդդէմ մահու իջեալ:
Լուեալ իշխանք չարին պակեան ահիւ մեծաւ,
Լուեալ մահու եւ դրժոխոց սասանեցան:

(1) Տպ. միութեամբ. (2) Տպ. ոսկէտիպ նըկար յագի. (3) Տպ. ի նոյն. (4) Տպ. չոռնի վերջին երեք տողերը. (5) Տպ. մեղաւորաց. (6) Տպ. զեռացեալ ազգս որդւոց. (7) Տպ. դատապետ. (8) Տպ. Մահու. (9) Տպ. Լուս. (10) Տպ. Էնն էիս անպարագիւն. (11) Տպ. Գեղեւոր. (12) Տպ. ի մէջօրեայն. (13) Տպ. Ժամն ոչ տիւ էր. (14) Տպ. գայ տէր:

Խոր խաւարին սաստէր Յիսուս լուսով խաչին,
 Խնդիր առնէր իւր ծառայիցն անդ գերիոց:
 Ծանեաւ Ադամ զնրշան գալոյ տեսաւ ի դժոխս,
 Ծանր ամաւթով կայր հիացեալ երկիւղազին:
 Կոչէր ձեռամբ քաջաւերէր մի՛ երկրնչիր:
 Հայեաց ի ձեռս յոռոս եւ ի կողս որ վասըն քո,
 Հայեաց ի գլուխ բարձեալ զանէծս ի փշոց երկրէ:
 Զադկ եղեգան հարին թիկանցըս⁽¹⁵⁾ մեղաւորք,
 Զաղեալ ապտակ եւ թուք ի ծնատես ինձ մատուցին:
 Ղեղի ետուն ինձ կերակուր ընդ քացախո,
 Լեղո մեղաց քոց փոխանակ որ ի դրախտին:
 Ծանապարհաւ մահու ընդ քեզ հետեւեցի,
 Ծանապարհիս կենաց ընդ իս ես⁽¹⁶⁾ յարութեամբ:
 Մարտուր հոգիք սրբոց եւ ձեզ մեծ աւետիք,
 Մատիք տեսէք մարմնով եկեալ ում ցանգափք:
 Յառաջագոյն գուշակելով զիմ ըզգալուստ,
 Յայս ահագին խոր խաւարիս յոր էք կապեալ:
 Նովին մարմնով զոր ի կուսն էի զզցեցալ,
 Նա⁽¹⁷⁾ ի դժոխս իջի փրկել ըզկորուսեալս:
 Շինեաց⁽¹⁸⁾ Յիսուս ըզտուն իւր սուրբ զեկեղեցի,
 Շնորհաւք հոգւոյն եօթնարփեան հաստատելով:
 Որով զմայեալ ըմբմբ գարին կենարարին,
 Որ ետ մեզ զէն ըզբառաթեւ նրշան խաչին:
 Զարչարեցաւ Տէրն ի տեղւոջըն Գողգոթայ,
 Զարչարանաւք իւրովք փրկեաց ըզտիեզերս:
 Պայծառ փառաւք ըշքեղացոյց ըզնախահայրն,
 Պըճնեալ փառաւք եմոյձ դարձեալ յաղին դրախտին,
 Զախեաց խաչի Յիսուս ըզգլուխըն վիշապին,
 Զըրով լուաց ըզմերկութեան վէրբս մարդկան:
 Ռահեալ Յովսէփ հայցէր զմարմինն աստուածացեալ,
 Ռահի լուսով պատեալ զընէր ի նոր վիմին:
 Սերովբէիցըն հոյքն իջեալ յերկնից յերկիր,
 Սպասաւորեն ահիւ մեծաւ ընդ Յովսէփայ:
 Վայելլապէս խնդեաց ըզտէրն անուշ իւղով,
 Վարչամակով ծածկէր ըզգլուխըն բոլորից:
 Տեսեալ եղեւ կեանքըն կախեալ ըստ Մովսէսի,
 Տնաւրինարար եղաւ մարմնով ի տապանի:
 Բարունհաւրէն կապեաց զիշխանն մեղասէր,
 Բամիկ զաւրացըն փախըստեամբ տագնապէին:
 Երնծայ այսոր բերկրի Ադամ նահապետաւքն,
 Յաւղ քաղցրութեան հեղու հոգւոցն որ ի դժոխս:
 Իխիծեալ բարձաւ չար թըշնամին անդընդատոյզ,
 Իխիթիւ հոգւոյն մարդիկ յերկինս փոխադրեցան:
 Փառաւորեմբք Տէր Յիսուս զքո քաջութիւնդ,
 Փառաւք վանեալ ըզթըշնամին կործանեցեր:
 Քո զաւրութեամբըդ պահպանեալ զփրկեալ քո հատուս,
 Քեզ երգելով երկըրպագեմք այժմ յախտեանս:

Հրատ. Ն. Վ. ԾՈՒՎԱԿԱՆՆ

⁽¹⁵⁾ Տպ. ի գլուխ իմ. ⁽¹⁶⁾ Տպ. եկ. ⁽¹⁷⁾ Տպ. նախ, ⁽¹⁸⁾ Մեր ձեռագիրը այսպէս ըստ առաջ-
 նոյն կը յարունակէ: Իսկ տպագրելը Վերադարձի խորագրով, մերինէն բոլորովին տարբեր տպագր-
 անքն մինչև Զ քրին վերջը, և այսպէս կուտայ հետեւեալ ծանօթութիւնը. «Բրազիլիք մինչև ցայ-
 վայր ունին զտաղտ» (էջ 385):